

СУБ'ЄКТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ФОП ШТУРХЕЦЬКИЙ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ
e-mail: shturkhetskyy@gmail.com

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
ФОП Штурхецький С. В.

10 жовтня 2026 р.

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної
середньої освіти

**ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ВЕРБУВАННЮ ЧЕРЕЗ
СОЦМЕРЕЖІ: МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ПЕДАГОГА І ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ**

Острог – 2026

Розробники: суб'єкт підвищення кваліфікації ФОП Штурхецький Сергій Володимирович. Авторський колектив: Штурхецький Сергій Володимирович, канд. наук з держ. упр., доцент кафедри журналістики та PR-менеджменту Національного університету «Острозька академія»; Юричко Андрій Васильович, канд. філол. наук, старший викладач кафедри журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Романюк Альона Олександрівна, асистент кафедри онлайн-медіа Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, головна редакторка фактчекінгових проєктів «По той бік путінської брехні» та «НотаЄнота», медіатренерка, медіаекспертка.

Напрямок підвищення кваліфікації: цифрові технології педагогічної діяльності на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі Типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності (наказ МОН України від 03.06.2026 № 871) — теми 1.4, 1.5, 2.1, 5.2, 5.3, 5.5.

Термін дії програми: з 10.10.2026 до 10.10.2031 року.

Рецензенти:

Іванова Тетяна Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

Яворська Катерина Анатоліївна, учителька історії та громадянської освіти Ліцею № 54 Дніпровської міської ради, тренерка антифейкових ігор «НотаЄнота», амбасадорка медіаграмотності IREX, фіналістка Національної премії Global Teacher Prize Ukraine 2026.

© Штурхецький С., Юричко А., Романюк А., 2026

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Розроблення програми «Протидія дезінформації та вербуванню через соцмережі: медіаграмотність педагога і здобувачів освіти» (далі — Програма) зумовлене тим, що в умовах повномасштабної збройної агресії РФ цифрове середовище стало простором гібридної війни. Учні 5–9 класів є цільовою аудиторією ворожих інформаційно-психологічних операцій: їм адресують фейки й маніпулятивні наративи, їх залучають через соціальні мережі та месенджери до «легких заробітків» — підпалів, фотографування об'єктів, поширення провокаційного контенту. Генеративний штучний інтелект робить дипфейки та синтетичний контент дешевими й переконливими.

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності (наказ МОН від 03.06.2026 № 871) визначає серед завдань розвиток здатності критично оцінювати достовірність і надійність інформаційних джерел, поглиблення знань щодо інформаційної та медіаграмотності здобувачів освіти, безпечного й відповідального використання ними цифрових технологій, а в змісті — протидію маніпуляційним технологіям і пропаганді, реагування на кібербулінг та онлайн-вербування, розпізнавання дипфейків. Програма зосереджується саме на цих складниках цифрової компетентності: не на технічних інструментах створення контенту, а на захисній функції педагога — вмінні розпізнати загрозу, зреагувати на неї та навчити учнів протидіяти. На відміну від програм, що розвивають цифрову компетентність загалом, Програма повністю присвячена протидії інформаційним загрозам для освітньої спільноти: ворожим наративам та ІПСО, онлайн-вербуванню підлітків і ШІ-підробкам.

Програму розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про медіа», «Про захист персональних даних»; Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова КМУ від 21.08.2019 № 800, зі змінами); постанови КМУ від 05.11.2025 № 1439 «Про реалізацію експериментального проекту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти» (зі змінами); професійних стандартів «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225), «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (наказ Мінекономіки від 17.09.2021 № 568-21), «Практичний психолог закладу освіти»; Типової програми № 871; методичного посібника УІРО «Як розробити ПРОграму та курс підвищення кваліфікації» (2025). Програма враховує напрацювання проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна

грамотність» (IREX, МОН України) та рекомендації ЮНЕСКО щодо медійної та інформаційної грамотності.

Цільова група. Педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які здійснюють освітній процес на рівні базової середньої освіти (5–9 класи, а також 10-ті пілотні класи): вчителі всіх предметів, асистенти вчителя, практичні психологи, соціальні педагоги, керівники та заступники керівників закладів загальної середньої освіти. Зміст зорієнтований на спільні для цих категорій професійні потреби; практичні завдання диференційовані за роллю слухача (вчитель-предметник, класний керівник, психолог / соціальний педагог, керівник закладу).

Обсяг (тривалість). 30 год (1 кредит ЄКТС). Обсяг Програми відображає сумарне навчальне навантаження слухача: лекційні заняття — 7 год (23%), практичні заняття — 16 год (53%), самостійна робота — 5 год (17%), контрольні заходи — 2 год. Розподіл відповідає рекомендованому Типовою програмою № 871 (лекції — до 30%, практичні роботи — не менше 50%, самостійна робота — до 20%).

Особливості реалізації програми. Типова програма № 871 передбачає можливість її часткової реалізації структурними компонентами (модулями / темами). Програма реалізує теми 1.4, 1.5, 2.1, 5.2, 5.3 і 5.5 Типової програми, об'єднані у два змістові модулі: модуль 1 — інформаційна безпека освітнього середовища та протидія маніпуляціям (теми 1.4, 1.5); модуль 2 — формування медіаграмотності та стійкості здобувачів освіти до інформаційних загроз (теми 2.1, 5.2, 5.3, 5.5). Варіативна складова (поглиблений аналіз ворожих наративів, алгоритми розпізнавання та реагування на онлайн-вербування неповнолітніх, протокол швидкого реагування закладу на фейки) становить близько 20% змісту, що не перевищує допустимих 30%. Відповідність тем Програми темам Типової програми наведено в таблиці 1.

Програма є короткостроковим курсом (до 3 тижнів) і реалізується дистанційно у поєднанні синхронного та асинхронного форматів. Викладання здійснюють фахівці з журналістики, медіаграмотності, фактчекінгу та стратегічних комунікацій, зокрема практики фактчекінгових проєктів і розробники антифейкових навчальних ігор, які мають досвід тренерської роботи в міжнародних освітніх проєктах з медіаграмотності та протидії дезінформації. Синхронні заняття проводяться на платформі Google Meet / Zoom. Відеолекції, інструкції до практичних завдань, навчальні кейси та матеріали для самостійної роботи розміщуються в онлайн-середовищі курсу (Padlet); результати практичних завдань слухачі завантажують туди ж і отримують зворотний зв'язок від тренерів. Участь в асинхронній частині фіксується за виконанням завдань у визначені терміни. Підсумкове тестування проводиться за допомогою Google Форм.

Таблиця 1. Відповідність тем Програми темам Типової програми № 871

Тема Програми	Тема Типової програми № 871	Варіативна складова
1.1. Безпека освітнього середовища в цифровому суспільстві	1.4. Безпека в цифровому суспільстві та в освітньому середовищі	—
1.2. Маніпуляційні технології, пропаганда та ворожі наративи	1.4 (маніпуляційні технології та пропаганда; надійність джерел)	аналіз наративів, ІПСО
1.3. Професійна комунікація: реагування на фейки в спільноті закладу	1.5. Професійна комунікація, співпраця та взаємодія у цифровому освітньому середовищі	протокол швидкого реагування
2.1. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти	5.2. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти; 2.1 (оцінювання достовірності цифрових ресурсів)	—
2.2. Безпечна цифрова поведінка здобувачів освіти: кібербулінг, онлайн-вербування, цифровий слід	5.3. Безпечне та відповідальне використання цифрових технологій і сервісів здобувачами освіти	алгоритм протидії вербуванню
2.3. ІІІ-грамотність: дипфейки та синтетичний контент	5.5. ІІІ-грамотність здобувачів освіти	—

Форма підвищення кваліфікації. Дистанційна, у поєднанні синхронного та асинхронного форматів: синхронно онлайн проводяться практичні заняття (вебінари-практикуми, робота в малих групах, моделювання ситуацій) і контрольний захід; асинхронно — відеолекції, частина практичних завдань із зворотним зв'язком від тренерів і самостійна робота.

Мета підвищення кваліфікації. Удосконалення інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо розпізнавання дезінформації, пропаганди, маніпуляцій і ризиків онлайн-вербування, реагування на них у цифровому освітньому середовищі та формування в здобувачів базової середньої освіти медіаграмотності й навичок безпечної цифрової поведінки. Показник досягнення мети — розроблений і захищений кожним слухачем практичний продукт (фрагмент уроку / виховного заходу, алгоритм реагування закладу або профілактичний захід для учнів чи батьків).

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання з питань безпеки в цифровому суспільстві та цифровому освітньому середовищі закладу освіти, типів онлайн-загроз і механізмів реагування на них;
- розвинути здатність розпізнавати маніпуляційні технології, пропаганду та ворожі наративи, критично оцінювати достовірність і надійність інформаційних джерел;

- сформувати вміння вибудовувати професійну комунікацію в цифровому середовищі та оперативно реагувати на поширення фейків у спільноті закладу освіти;
- поглибити знання щодо розвитку інформаційної та медіаграмотності здобувачів освіти, навичок пошуку, верифікації та критичного оцінювання інформації;
- розвинути вміння запобігати та реагувати на ризики цифрового середовища для здобувачів освіти, зокрема кібербулінг, поширення шкідливого контенту та онлайн-вербування;
- сформувати навички розпізнавання дипфейків і ШІ-згенерованого контенту та навчання учнів відповідальному користуванню штучним інтелектом;
- вмотивувати до безперервного професійного розвитку у сфері медіаграмотності та інформаційної безпеки.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться. Програма передбачає вдосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей відповідно до професійних стандартів (як визначено Типовою програмою № 871):

- Вчитель ЗЗСО. АЗ. Інформаційно-цифрова компетентність (професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», наказ МОН від 29.08.2024 № 1225).
- Керівник (директор) ЗЗСО. ДЗ. Інформаційно-цифрова компетентність (професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», наказ Мінекономіки від 17.09.2021 № 568-21).
- Практичний психолог закладу освіти. ЗК.03. Цифрова компетентність (професійний стандарт «Практичний психолог закладу освіти»).

Очікувані результати підвищення кваліфікації. Після завершення навчання за Програмою слухач / слухачка:

1. розпізнає типи онлайн-загроз для учасників освітнього процесу та застосовує правила кібергігієни і захисту персональних даних учнів;
2. пояснює механізми маніпуляційного впливу, техніки пропаганди та інформаційно-психологічних операцій, спрямованих на освітню спільноту й молодь;
3. аналізує медіаповідомлення за схемою «автор — мета — аудиторія — техніка — наратив» і визначає ворожі наративи;
4. перевіряє достовірність текстів, зображень і відео за допомогою цифрових інструментів верифікації;

5. діє за протоколом швидкого реагування закладу освіти на поширення фейків у батьківських та учнівських чатах і комунікаційних каналах закладу;
6. розпізнає ознаки залучення учня до протиправної діяльності через цифрові сервіси та діє за алгоритмом взаємодії з батьками, психологічною службою та правоохоронними органами;
7. визначає ознаки дипфейків і ШІ-згенерованого контенту та навчає учнів відповідально користуватися ШІ;
8. розробляє навчальні завдання та виховні заходи з медіаграмотності й профілактики онлайн-вербування для учнів 5–9 класів;
9. добирає стратегії дебанкінгу та пребанкінгу відповідно до ситуації;
10. оцінює власний рівень готовності до протидії інформаційним загрозам і визначає напрями подальшого професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Контрольні заходи за модулями тренер здійснює через консультування слухачів, коментарі, оцінювання та корегування роботи під час виконання завдань. Під час практичних занять слухачам пропонується 10 практичних завдань; за кожне виконане завдання нараховується 1 бал. Після завершення курсу слухачі виконують тест із 25 завдань закритого типу (максимум — 100 балів) та презентують практичний продукт. Критерії оцінювання продукту: відповідність віковим особливостям учнів 5–9 класів; коректність методів перевірки інформації; врахування безпеки учнів; практична застосовність (за кожним критерієм — «виконано / не виконано»).

Умови успішного завершення навчання: виконання понад 70% практичних завдань, правильні відповіді на не менше ніж 70% завдань підсумкового тесту та зарахований практичний продукт (не менше 3 з 4 критеріїв). Слухачам, які не досягли порогу, надається можливість доопрацювати практичні завдання та пройти повторне тестування впродовж 7 днів. Після завершення курсу слухачі заповнюють анкету зворотного зв'язку щодо якості навчання.

Документ про підвищення кваліфікації. Слухачі, які успішно виконали Програму, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації (30 год / 1 кредит ЄКТС), сформований на платформі «Вектор». Технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі та облік виданих документів — відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами) «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників».

Вартість. Відповідно до умов реалізації експериментального проєкту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти вартість послуг із підвищення

кваліфікації, отриманих одним педагогічним працівником за Програмою, становить 1500 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст Програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних навчальних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, — 30, з них: 7 год — лекційні заняття, 16 год — практичні заняття, 5 год — самостійна робота, 2 год — контрольні заходи.

Назви навчальних тем	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Організаційне заняття	—	1	—	—	1
МОДУЛЬ 1. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПРОТИДІЯ МАНІПУЛЯЦІЯМ					
Тема 1.1. Безпека освітнього середовища в цифровому суспільстві	1	2	1	—	4
Тема 1.2. Маніпуляційні технології, пропаганда та ворожі наративи	1	3	1	—	5
Тема 1.3. Професійна комунікація в цифровому середовищі: реагування на фейки в спільноті закладу	1	2	—	—	3
Разом за модулем 1	3	7	2	—	12
МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ТА СТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАГРОЗ					
Тема 2.1. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти: пошук, верифікація, критичне оцінювання	1	3	1	—	5
Тема 2.2. Безпечна цифрова поведінка здобувачів освіти: кібербулінг, онлайн-вербування, цифровий слід	2	2	1	—	5
Тема 2.3. ШІІ-грамотність: дипфейки та синтетичний контент	1	3	1	—	5
Разом за модулем 2	4	8	3	—	15
Підсумкові заходи (тестування, захист практичних продуктів)	—	—	—	2	2
Усього	7	16	5	2	30

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття з аналізом реальних випадків дезінформації та маніпуляцій. Особливістю практичних занять є робота з реальними повідомленнями та кейсами: верифікація, розбір наративів, моделювання ситуацій реагування, розроблення навчальних завдань для учнів у малих групах, сформованих за роллю слухачів. Лекційний матеріал може подаватися асинхронно у формі відеолекцій із завданнями для самоперевірки. Самостійна робота (асинхронно) передбачає опрацювання матеріалів, виконання індивідуальних завдань і підготовку практичного

продукту. Підсумкові заходи — тестування та презентація практичних продуктів із взаємооцінюванням.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

Структура та зміст курсу, його мета, завдання, очікувані результати та особливості організації освітнього процесу. Види навчальної діяльності, форми поточного та підсумкового контролю, вимоги до практичного продукту. Правила комунікації, терміни виконання завдань. Під'єднання до онлайн-середовища курсу. Вхідне опитування та самооцінювання: які інформаційні загрози слухачі фіксують у своїх закладах і наскільки готові їм протидіяти.

МОДУЛЬ 1. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПРОТИДІЯ МАНІПУЛЯЦІЯМ

Тема 1.1. Безпека освітнього середовища в цифровому суспільстві

Небезпеки в цифровому просторі. Типи онлайн-загроз для учасників освітнього процесу та відповідні механізми реагування. Онлайн-злочини та запобігання їм; кібершахрайство, фішинг, соціальна інженерія. Кібербезпека та кібергігієна педагога: захист акаунтів, двофакторна автентифікація, менеджер паролів, перевірка цифрових доступів. Персональні дані учнів та їх конфіденційність; правила роботи з фото та відео учнів. Безпечне використання соціальних мереж і месенджерів в освітньому процесі. Способи фільтрації доступу до мережі Інтернет та протидії шкідливому контенту в закладах освіти.

Тема 1.2. Маніпуляційні технології, пропаганда та ворожі наративи

Маніпуляційні технології та пропаганда в цифровому просторі. Інформаційно-психологічні операції: мета, цільові аудиторії, канали поширення, техніки впливу. Наратив як інструмент гібридної війни: ключові ворожі наративи, спрямовані на освітню спільноту, батьків і молодь (дискредитація держави та армії, «зрада», «все втрачено», протиставлення регіонів і груп), їхня адаптація до локального контексту громади. Емоційні тригери та когнітивні упередження як механізми впливу. Надійність джерел та достовірність даних; анонімні телеграм-канали, ботоферми, координована неавтентична поведінка. Стратегії протидії: дебанкінг і пребанкінг.

Тема 1.3. Професійна комунікація в цифровому середовищі: реагування на фейки в спільноті закладу

Цифрові інструменти та ресурси для професійного спілкування з учнями, батьками, колегами. Основи публічного спілкування та ведення дискусії онлайн. Батьківські та учнівські чати як канали поширення фейків і паніки. Протокол швидкого реагування закладу освіти на фейк: виявлення, перевірка, офіційна позиція, комунікація з батьками, взаємодія з органами

влади та правоохоронцями. Офіційні комунікаційні канали закладу як джерело достовірної інформації. Професійні спільноти та проєкти з медіаграмотності для педагогів.

МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ТА СТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАГРОЗ

Тема 2.1. Інформаційна та медіаграмотність здобувачів освіти: пошук, верифікація, критичне оцінювання

Інформація та інформаційні процеси з використанням ІКТ. Формування в здобувачів освіти навичок ефективного пошуку, відбору, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних цифрових джерел. Оцінювання достовірності даних і надійності цифрових ресурсів. Аналіз медіаповідомлень: автор, мета, аудиторія, контекст. Розрізнення фактів, суджень і оцінок. Цифрові інструменти верифікації: зворотний пошук зображень, перевірка відео та метаданих, геолокація. Дотримання авторського права, принципів академічної доброчесності та етичної взаємодії у віртуальному просторі. Мережевий етикет. Інтеграція завдань з медіаграмотності в уроки різних предметів і виховні заходи для учнів 5–9 класів.

Тема 2.2. Безпечна цифрова поведінка здобувачів освіти: кібербулінг, онлайн-вербування, цифровий слід

Додаткові можливості, обмеження та ризики цифрових сервісів. Підтримка добробуту здобувачів освіти: запобігання та реагування на ризики цифрового середовища — кібербулінг, лудоманію, поширення шкідливого контенту, порушення приватності, онлайн-вербування; баланс між онлайн- та офлайн-активностями. Онлайн-вербування неповнолітніх: сценарії залучення через «легкі заробітки», ігри, челенджі та фейкові вакансії; типові завдання (фотографування об'єктів, підпали, поширення провокаційного контенту) та їхні правові наслідки; ознаки, що учень потрапив у сферу впливу. Алгоритм дій педагога, класного керівника та психологічної служби; взаємодія з батьками, кіберполіцією та ювенальною превенцією. Захист цифрової ідентичності, цифровий слід і цифрова репутація здобувачів освіти. Превентивні заходи щодо цифрової поведінки, яка негативно впливає на фізичне, психологічне та соціальне благополуччя здобувачів освіти.

Тема 2.3. ІІІ-грамотність: дипфейки та синтетичний контент

Поняття ІІІ-грамотності як складової цифрової компетентності здобувача освіти. Базові принципи роботи генеративного ІІІ. Критичне мислення щодо ІІІ-згенерованого контенту: перевірка достовірності, розпізнавання дезінформації, дипфейків, синтетичних зображень, автоматично згенерованих текстів і голосових підробок. Використання ІІІ у ворожих інформаційних кампаніях. Етичні виміри ІІІ: упередженість

алгоритмів, конфіденційність. Безпечне та відповідальне використання ІІІ-інструментів здобувачами освіти; навчання за принципом «рівний — рівному».

Контрольний захід — 2 год

Тестування за змістом Програми; презентація та захист практичних продуктів; підсумкове самооцінювання та визначення напрямів подальшого професійного розвитку; анкета зворотного зв'язку.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Провести аудит кібергігієни власних акаунтів і цифрових каналів класу / закладу за чек-листом (тема 1.1).
2. Розробити пам'ятку для учнів і батьків щодо безпечного використання месенджерів та правил роботи з фото і відео учнів (тема 1.1).
3. Розібрати реальне повідомлення за схемою «мета — аудиторія — техніка — наратив» та визначити, до якої ворожої кампанії воно належить (тема 1.2).
4. Скласти карту наративів, що поширюються в інформаційному просторі громади, і підібрати до кожного факти для спростування (тема 1.2).
5. Змодельювати ситуацію поширення фейку в батьківському чаті та відпрацювати протокол реагування закладу (тема 1.3).
6. Перевірити три повідомлення (текст, фото, відео) цифровими інструментами верифікації та оформити висновок (тема 2.1).
7. Розробити завдання з медіаграмотності для уроку свого предмета в 5–9 класах (тема 2.1).
8. Розібрати кейс онлайн-вербування підлітка: визначити ознаки, етапи залучення та дії учасників освітнього процесу (тема 2.2).
9. Підготувати сценарій профілактичної години спілкування «Легкий заробіток, якого не буває» для учнів 7–9 класів (тема 2.2).
10. «Лабораторія дипфейків»: визначити ознаки синтетичного контенту в добірці зображень, відео та аудіо (тема 2.3).

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Чим дезінформація відрізняється від місінформації та малінформації і чому це важливо для вибору реакції?
2. Які ворожі наративи найчастіше адресовані підліткам і чому вони спрацьовують?
3. У чому різниця між дебанкінгом і пребанкінгом і коли доцільно застосовувати кожен підхід?

4. Які ознаки свідчать про те, що учень може бути залучений до протиправної діяльності через цифрові сервіси?
5. Хто і в якій послідовності має діяти в закладі освіти у разі виявлення ознак онлайн-вербування?
6. Які ознаки дозволяють запідозрити зображення, відео чи голосове повідомлення, згенероване ШІ?
7. Як інтегрувати завдання з медіаграмотності у ваш предмет без збільшення навантаження на учнів?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
4. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
5. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
6. Про реалізацію експериментального проекту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2025 № 1439 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1439-2025-%D0%BF#Text>
7. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2026 № 871. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-ta-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-z-rozvytku-tsyfrovoi-kompetentnosti>
8. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
9. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf>
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо способів фільтрації доступу до мережі Інтернет та протидії шкідливому контенту в закладах освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 26.01.2026 № 103. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Bezbarierist/2026/01/27/nakaz-103.pdf>

Основна література

1. Як розробити PROграму та курс підвищення кваліфікації : метод. посіб. для суб'єктів підвищення кваліфікації / О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова. Київ : УІРО, 2025. 54 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/12/prof-22.12.2025.pdf>
2. Шершньова О. В., Якуніна К. І. Ідентичності: трансформації в гібридних конфліктах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія». 2025. Вип. 29. С. 131–136. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philosophy/article/view/4455>
3. Громадянське суспільство у процесі вирішення конфліктів: досвід ЄС для України : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Шершньової. Острог : Вид-во НаУОА, 2025. 130 с. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9842/1/EURoCoRP%20-%20TextBook.pdf>
4. Програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» (IREX, МОН України). URL: <https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/mizhnarodna-spivpratsya-2/spivpratsya-z-mizhnarodnimi-organizatsiyami/rada-mizhnarodnikh-naukovikh-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programa-vivchay-ta-rozriznyay-infomediyna-gramotnist>
5. Навчально-методичні матеріали для вчителя «Інфомедійна грамотність на уроках української мови для 8–9 класів». URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/navchalni-materiali-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki/navchalno-metodichni-materiali-dlya-vchitelya-infomediyna-gramotnist-na-urokakh-ukrainskoi-movi-dlya-89-klasiv>
6. Онлайн-безпека учасників освітнього процесу в умовах дистанційного і змішаного навчання : навч.-метод. посіб. / С. О. Доценко, В. В. Ворожбіт-Горбатюк, Т. М. Собченко. Харків : Ранок, 2021. 192 с.
7. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти. Київ : МОН України, 2024. 62 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>
8. Дослідження цифрової грамотності в Україні. Київ : Міністерство цифрової трансформації України, 2023. 70 с. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf

9. Digital and AI literacy in Ukraine : research report. 2025. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/3/16245-research_2025.pdf
10. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. Paris, 2023. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693>

Електронні ресурси

1. ДезінФАКЕція : онлайн-курс / Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/disinfaketion>
2. Обережно! Кібершахраї : онлайн-курс / Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/attention-cyber-fraudsters>
3. Кібергігієна для молоді : онлайн-курс / Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/cyber-hygiene-for-youth>
4. Онлайн-безпека для підлітків : симулятор / Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/simulators/e-safety-teens-simulator>
5. Онлайн-безпека для освітян : симулятор / Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/simulators/onlajn-bezpeka-dla-osvitan>
6. Безпека дітей в інтернеті для батьків : онлайн-серіал / Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/serial-dlya-batkiv-onlayn-bezpeka-ditey>
7. UNESCO. AI competency framework for teachers. Paris, 2024. 52 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000391104>